



Voda – od mita do arhitekture

OŠ Miren se je tudi letos vključila v projekt **Dnevi evropske kulturne dediščine**, ki je skupna akcija številnih evropskih držav pod okriljem Sveta Evrope in Evropske komisije. Letošnja tema je posvečena naravi.

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije se je evropskemu gibanju pridružil s temo Voda – od mita do arhitekture. O vodi so razmišljali in jo proučevali tudi učenci naše šole.



Športne dejavnosti ob Vipavi



Preko projekcije smo si ogledali izvir Vipave, njeno pot od izvira do izliva, življenje v njej, naravne nesreče – poplave, nekaj utrinkov dejavnosti ob Vipavi in se seznanili s tem, kako so ob njej živeli včasih.

Učenci so se odpravili na pohod ob reki ob šole, skozi del Bilj, imenovanih Počivala, do brega Črepule. Tam smo prisluhnili potapljaču Društva podvodnih dejavnosti Soča Nova Gorica, ki nam je pokazal potapljaško opremo. Poizkusili smo se tudi v ribolovu. Ribič RD Renče nam je razkazal ribiško opremo, vabe in nam pojasnil, katere ribe živijo v Vipavi. Pohod smo nadaljevali v smeri Bukovice do nasada Dulja raca.

Tam smo se seznanili z razmeroma novim vodnim športom – s supanjem. Pot smo krožno nadaljevali ob meandru reke Vipave. Tudi povratek je bil zanimiv, saj smo na poti opazili veliko sledi živali.

Na pohodu nas je spremljal lovec in domačin **Matej Žniderčič**, ki svoj domači okoliš pozna do potankosti.

V okviru projekta bomo v šoli v Biljah še raziskovali življenje ob reki Vipavi ter ga primerjali z življenjem nekoč. V ta namen bomo na šoli zbirali stare fotografije in pričevanja naših starejših krajanov.

Učiteljice in učenci Podružnične OŠ Bilje



Perice na Vipavi nekoč



Učenci 4. in 5. razreda v Mirnu smo si najprej ogledali film o reki Vipavi od trenutka, ko priteče iz več kraških izvirov v Vipavi in nadaljuje pot kot ravninska reka, torej do njenega izliva. Spoznali smo, kako je človek s svojim ravnanjem postal krivec za poplave, ki se dogajajo v spodnjem toku reke. V nadaljevanju so učenci 5. razreda odgovarjali na pripravljena vprašanja, učenci 4. razreda pa so si z drugošolci ogledali, kako **Gregor Ferfolja** opravlja kontrolne meritve in analize vode na vodomerni postaji pri mostu v Mirnu.

Sledilo je delo na terenu. Učenci smo ugotavljali, iz katerih materialov je narejen most, po katerem je speljana cesta. Izmerili smo njegovo dolžino, primerjali levi in desni breg, opazovali rastline in živali ob reki, sledili toku reke, primerjali njeno globino na različnih točkah ob reki, ugotavljali, čez kateri breg se voda prej razlije ob poplavih in zakaj.

Pot nas je vodila do mesta, kjer so včasih prednice naših babic prale perilo. Tudi mi smo se želeli preizkusiti v tem opravilu, kar pa nam je

preprečila visoka voda. Bilo je prenevarno.

Kljub vsemu pa nismo obupali. Na glavo smo si dali ruto, okoli pasu predpasnik, obuli gumijaste škornje, v roke vzeli trdo milo, napolnili škaf z vodo, pripravili perilnik in poskusili oprati nekaj kuhinjskih krp. Na dvorišču ob jedilnici se je razlegal naš smeh, ko smo se trudili delo kar najbolje opraviti. Pritegnili smo kar nekaj pozornosti. Pri zahtevnem opravilu so se želeli preizkusiti čisto vsi, ne samo dekleta. Petošolci so v naslednjih dneh pri pouku sestavili vsak svojo razlago, zakaj ima reka Vipava v Mirnu toliko ovinkov. Ob tej priložnosti je nastala knjižica zgodb.

Učenci in učiteljice smo ozavestili, kako je obnašanje reke odvisno od našega ravnanja z njo.

Laura Čermelj in Andreja Levstik





Reka in ljudje

Učenci 6. razreda so podrobneje spoznavali reko Vipavo in njen vpliv na življenje v okoliških krajih, predvsem v Mirnu.

Zjutraj smo se pod vodstvom učiteljic domačink odpravili na sprehod ob Vipavi, kjer v času velikih poplav najbolj poplavlja – to je ob rošti v Orehovljah, v parku v Mirnu, na njivah v Deleh. V parku se nahaja požagano deblo z oznako, do koder je segala Vipava v velikih poplavah leta 2009 in 2010.

Svoje izkušnje in spomine na ti dve naravni nesreči so dodali tudi učenci in učenke, ki so s seboj prinesli nekaj slikovnega gradiva. Delo so nadaljevali po skupinah v razredih. V vsaki skupini so se ukvarjali z drugo temo: s poplavami, s turizmom in potencialom

za turizem ob reki Vipavi, z ribištvom, preučevali so tudi namakalni sistem na tem območju nekoč in danes. V naših vrstah smo imeli tudi nekaj mladih ribičev, ki so radovednim sošolcem vedeli postreči z zanimivostmi s tega področja.

Spoznali smo, da imamo v našem okolju naravne danosti, ki jih lahko zelo dobro izkoristimo. Pri tem moramo paziti, da ne posegamo pretirano v okolje, saj ima narava moč, ki se ji človek ne more zoperstaviti, kot je bilo videti med poplavami 2009 in 2010.

Luka Pavlin



Obisk Klobasje jame

V okviru projekta so sodelovali tudi učenci Podružnične OŠ Kostanjevica. Tu se voda skriva pod površjem, tudi v jamah. Zato smo medse povabili Jamarski klub Temnica, ki letos praznuje 40-letnico delovanja. Učencem so predstavili, kaj vse postorijo jamarji na Krasu.

Dragica Jeklin

V Novelu nas je pričakal jamar **Robert Pahor**, ki nas je pospremil do Klobasje jame. Med postankom pred jamo sta se nam pridružila še dva jamarja. Peljali so nas v jamo, kjer so bili kapniki in je kapljala voda. Pripovedovali so nam o jami. Za tem smo si v stari šoli v Temnici ogledali mini muzej jamarstva in muzej 1. svetovne vojne. V muzeju smo dobili nalepko.

Nika Pahor, 4. razred

Vsak četrtošolec in petošolec je prijel za roko prvošolca ali drugošolca. Po glavni cesti smo tako varno prišli do jame. Vanjo smo vstopali v skupini po deset otrok. Po spolzkih stopnicah smo previdno dospeli do večjega prostora. Tam so nam jamarji predstavili jamo, v kateri so nekoč sušili klobase, zato je tudi ime Klobasja jama. Pripovedovali so nam tudi o opravih jamarjev in nas povabili, da se jim pridružimo v Jamarskem društvu Temnica.

Tian Gatej, 4. razred



Raziskovanje fizikalnih lastnosti Vipave

Na naravoslovnem dnevu so učenci 7. razreda raziskovali fizikalne pojave na vodi, kot so:

- valovanje na vodni gladini
- lom in odboj svetlobe
- hitrost vodnega toka reke in
- temperaturo reke

Štiri skupine učencev so med seboj krožile, kar pomeni, da so vsi spoznali predvidene fizikalne pojave. Dve skupini sta najprej opravili meritve na terenu, drugi dve pa opazovali in raziskovali pojave v učilnici. Nato so se skupine menjale.

Praktični del

- **Merjenje hitrosti vodnega toka** reke Vipave je potekalo na različnih mestih.

Na dan meritev je bil pretok vode pri modrem železnem mostu od 0,56 do 0,59 m/s, v parku v Mirnu pa od 0,93 do 0,98 m/s.

- **Merjenje temperature** je potekalo v Orehovljah pri jezcu. Na dan meritev je bila temperatura vode tik pod gladino 10,2 °C, v sredini toka reke 10,1 °C in tik nad dnom 10,2 °C.

Teoretični del

V šoli so učenci teoretično (z uporabo interneta) in praktično spoznavali fizikalne pojave, kot so: valovanje, odboj in lom svetlobe.

- Pri **odboju svetlobe** v vazi z vodo so spoznali, da se svetloba na ravni površini



odbija tako, da je vpadni kot enak odbojnemu.

- **Lom svetlobe** so opazovali pri prehodu zrak – steklo – voda – steklo – zrak. Spoznali so, da se svetloba lomi (spremeni smer) pri prehodu skozi različno goste snovi.
- **Lom svetlobe na vodni gladini** je bil posebno zanimiv. V vodo so potopili leseno paličico. Zaradi loma svetlobe so videli paličico zlomljeno, čeprav je bila v resnici ravna.

Edvin Kosovelj

Vse fotografije so iz arhiva OŠ Miren.

